

MAHALLIY FREELANCING PLATFORMASINING RAQAMLI IQTISODIYOTGA INTEGRATSIYALASHGAN AXBOROT TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH

Meyliyev Asliddin Ashurali o'g'li

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti, magistranti

Annotatsiya: *Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida mahalliy freelancing xizmatlarini qo'llab-quvvatlovchi integratsiyalashgan axborot tizimini ishlab chiqish masalasi yoritilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi buyurtmachi va ijrochi o'rtasidagi o'zaro aloqalarni soddalashtiruvchi, xavfsiz to'lov, topshiriqlarni boshqarish, reyting va monitoring mexanizmlarini birlashtiruvchi mahalliy platforma modelini taklif etishdan iborat. Ish jarayonida tizimning funksional talablari aniqlanib, foydalanuvchi rollari, ma'lumotlar oqimi, asosiy modullar va ularning integratsiya tamoyillari ishlab chiqildi. Natijada mahalliy mehnat bozori ishtirokchilari uchun qulay, shaffof va boshqariladigan freelancing muhiti yaratishga xizmat qiluvchi platforma konsepsiyasi taklif qilindi. Tadqiqot natijalari ushbu platforma yoshlar bandligini oshirish, masofaviy ish imkoniyatlarini kengaytirish hamda raqamli xizmatlar bozorini rivojlantirishda muhim amaliy ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *freelancing, raqamli iqtisodiyot, axborot tizimi, mahalliy platforma, raqamli xizmatlar, masofaviy ish, integratsiya, buyurtmachi, ijrochi, elektron to'lov.*

Kirish

So'nggi yillarda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi natijasida mehnat bozorida masofaviy ish, erkin bandlik va elektron xizmatlar ulushi ortib bormoqda. Ayniqsa, freelancing modeli dasturchilar, dizaynerlar, tarjimonlar, marketologlar, kontent yaratuvchilar va boshqa mustaqil mutaxassislar uchun yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq ko'plab mamlakatlarda xalqaro freelancing platformalaridan foydalanish til, to'lov tizimi, huquqiy moslik, soliq tartibi va lokal ehtiyojlarni hisobga olishdagi cheklovlar sababli to'liq samarali emas.

Mahalliy bozorda esa freelancerlar va buyurtmachilarni yagona ishonchli raqamli muhitda birlashtiruvchi, milliy iqtisodiy sharoitga moslashgan platformalarga ehtiyoj yuqori. Bunday platforma nafaqat topshiriqlarni e'lon qilish va ijrochilarni topish vositasi, balki reyting, verifikatsiya, xavfsiz bitim, elektron to'lov, nizo boshqaruvi va statistik monitoring funksiyalarini ham qamrab olishi zarur. Shu bois mahalliy freelancing platformasining raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashgan axborot tizimini yaratish dolzarb ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi mahalliy freelancing bozorining ehtiyojlariga mos, foydalanuvchi markazli, modulli va kengaytiriladigan axborot tizimi modelini ishlab chiqish hamda uning funksional samaradorligini baholashdan iborat. Tadqiqot obyekti

sifatida mahalliy freelancing xizmatlarini tashkil etish jarayoni olindi. Tadqiqot predmeti esa ushbu jarayonni avtomatlashtiruvchi integratsiyalashgan axborot tizimining arxitekturasi, funksional modullari va boshqaruv mexanizmlaridir.

Materiallar va metodlar. Tadqiqot davomida tizimli tahlil, funksional modellashtirish, foydalanuvchi ehtiyojlarini aniqlash, biznes jarayonlarini tavsiflash va platformaviy yondashuvdan foydalanildi. Dastlab freelancing bozorining asosiy subyektlari, ya'ni buyurtmachi, freelancer, administrator va to'lov operatori o'rtasidagi o'zaro aloqalar o'rganildi. Har bir ishtirokchining platformadagi roli, vazifasi va ma'lumot almashinuvi nuqtalari ajratib ko'rsatildi.

Tizimni ishlab chiqishda modulli arxitektura tamoyili asos qilib olindi. Bu yondashuv platformani bosqichma-bosqich takomillashtirish, yangi xizmatlarni ulash hamda texnik xizmat ko'rsatishni yengillashtiradi. Platforma tarkibiga foydalanuvchini ro'yxatdan o'tkazish va autentifikatsiya qilish moduli, freelancer profili va portfolio boshqaruv, buyurtmalarni joylashtirish va qidirish moduli, ichki xabar almashish vositasi, xavfsiz to'lov va hisob-kitob bo'limi, reyting va sharh tizimi, nizo boshqaruv bo'limi hamda analitik monitoring moduli kiritildi.

Loyihalash jarayonida foydalanuvchi interfeysining soddaligi va mahalliy sharoitga mosligi alohida e'tiborga olindi. Platformada til tanlash, xizmat toifalari bo'yicha saralash, buyurtma holatini kuzatish va to'lovlar tarixini ko'rish kabi qulayliklar nazarda tutildi. Shuningdek, tizim xavfsizligini ta'minlash maqsadida foydalanuvchini tasdiqlash, shubhali operatsiyalarni monitoring qilish, tranzaksiyalarni qayd etish va ma'lumotlarni himoyalash bo'yicha mexanizmlar ishlab chiqildi.

Baholash bosqichida platformaning funksional to'liqligi, ishlash qulayligi, boshqaruv shaffofligi va integratsion imkoniyatlari mezon sifatida tanlandi. Shu asosda taklif etilgan modelning amaliy tatbiq uchun mosligi tahlil qilindi.

Natijalar. Tadqiqot natijasida mahalliy freelancing xizmatlarini qo'llab-quvvatlashga mo'ljallangan integratsiyalashgan axborot tizimining konseptual modeli ishlab chiqildi. Ushbu modelda platformaning asosiy foydalanuvchilari o'rtasidagi o'zaro aloqalar aniq belgilandi. Buyurtmachi platformada loyiha e'lon qiladi, freelancer esa o'z malakasi va tajribasiga mos topshiriqlar bo'yicha taklif yuboradi. Buyurtmachi takliflarni ko'rib chiqib, ijrochini tanlaydi. Shundan so'ng ish jarayoni platforma ichida boshqariladi va yakunda natija qabul qilinadi.

Ishlab chiqilgan modelda xavfsiz bitim mexanizmi muhim o'rin egallaydi. Unga ko'ra, buyurtmachi tomonidan ajratilgan mablag' tizimda vaqtincha saqlanadi va faqat topshiriq muvaffaqiyatli yakunlangandan so'ng freelancerga o'tkaziladi. Bunday yondashuv ikki tomon uchun ham ishonch muhitini yaratadi. Bir tomondan, buyurtmachi bajarilmagan ish uchun mablag' yo'qotmaydi, ikkinchi tomondan, freelancer bajarilgan ish evaziga to'lovni olmaslik xavfidan himoyalanaadi.

Platformaning reyting va sharh moduli ham samarali mexanizm sifatida tavsiya etildi. U freelancerning ish sifati, topshiriqni o'z vaqtida bajarishi, muloqot madaniyati

va umumiy ishonchlilik ko'rsatkichlarini shakllantiradi. Buyurtmachi uchun esa loyiha tavsifining aniqligi, to'lov intizomi va hamkorlik madaniyati ko'rsatkichlari ajratiladi. Natijada platformada uzoq muddatli ishonchli hamkorlik muhiti yuzaga keladi.

Monitoring va tahlil moduli yordamida platformadagi faollik ko'rsatkichlari, eng talabgir xizmat yo'nalishlari, bajarilgan buyurtmalar soni, o'rtacha ijro muddati va foydalanuvchi qoniqish darajasi kabi parametrlarni kuzatish imkoniyati yaratildi. Bu esa administratorga tizimni boshqarish, xizmatlar sifatini tahlil qilish va zaif nuqtalarni aniqlash imkonini beradi.

Taklif etilgan axborot tizimining funksional ustunliklari quyidagilarda namoyon bo'ldi: mahalliy to'lov tizimlariga moslashuv, foydalanuvchi uchun sodda interfeys, buyurtma va ijro jarayonining shaffofligi, elektron monitoring imkoniyati, hamkorlik xavfsizligi va milliy mehnat bozori talablariga mosligi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, bunday platforma yosh mutaxassislarni band qilish, norasmiy xizmatlar bozorini tartibga solish, raqamli ko'nikmalarni iqtisodiy faollikka aylantirish va ichki xizmatlar almashinuvini rag'batlantirishda samarali vosita bo'lishi mumkin.

Muhokama. Taklif etilgan platforma modeli an'anaviy ish qidirish va buyurtma berish usullariga nisbatan bir qator afzalliklarga ega. Birinchidan, u freelancer va buyurtmachini bevosita raqamli muhitda bog'laydi. Bu vaqt va resurs tejashiga olib keladi. Ikkinchidan, platformaning xavfsiz bitim mexanizmi bozordagi ishonchsizlik muammosini kamaytiradi. Uchinchidan, reyting va verifikatsiya tizimi xizmat sifatini tabiiy ravishda oshiradi.

Shu bilan birga, bunday tizimni real sharoitda joriy etishda ayrim muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. Masalan, foydalanuvchilarning raqamli savodxonligi bir xil darajada emas, ayrim freelancerlarda elektron to'lov vositalaridan foydalanish ko'nikmasi cheklangan bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, xizmat natijasini baholashda subyektivlik, nizolarni hal etishda kechikish va yolg'on profil yaratish kabi xatarlar mavjud. Shu sababli platformada sun'iy intellekt elementlari asosida shubhali faoliyatni aniqlash, avtomatik tavsiya berish, foydalanuvchi ishonchlilik ko'rsatkichini shakllantirish kabi imkoniyatlarni ham keyingi bosqichlarda joriy etish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, mahalliy freelancing platformasi faqat texnik mahsulot emas, balki raqamli iqtisodiyot infratuzilmasining bir qismi sifatida qaralishi kerak. U bandlikni oshirish, yoshlar va xotin-qizlarning iqtisodiy faolligini qo'llab-quvvatlash, xizmatlar bozorini legallashtirish hamda hududlararo iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qilishi mumkin.

Xulosa

Mazkur tadqiqotda mahalliy freelancing platformasining raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashgan axborot tizimini ishlab chiqish bo'yicha ilmiy-amaliy yondashuv taklif etildi. Platformaning asosiy funksional modullari, foydalanuvchi rollari va integratsiya mexanizmlari ishlab chiqildi. Natijalar ushbu tizim buyurtmachi va

freelancer o'rtasida ishonchli, shaffof va boshqariladigan hamkorlik muhitini yaratishini ko'rsatdi.

Ishlab chiqilgan modelning amaliy ahamiyati shundaki, u mahalliy mehnat bozorida masofaviy xizmatlar ulushini oshirish, raqamli tadbirkorlikni rivojlantirish, yosh mutaxassislarining o'z salohiyatini namoyon etishi uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Kelgusida ushbu platformaga mobil ilova, avtomatik tavsiya tizimi, kompetensiyalar bo'yicha moslashtirilgan qidiruv va intellektual tahlil vositalarini qo'shish uning samaradorligini yanada oshiradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Berg, J., Furrer, M., Harmon, E., Rani, U., & Silberman, M. S. (2018). Digital labour platforms and the future of work: Towards decent work in the online world. Geneva: International Labour Office.
2. International Labour Organization. (2021). World Employment and Social Outlook 2021: The role of digital labour platforms in transforming the world of work. Geneva: ILO.
3. OECD, ILO, & European Union. (2023). Handbook on Measuring Digital Platform Employment and Work. Paris: OECD Publishing.
4. Kim, P., Cheon, E., & Sawyer, S. (2023). Online Freelancing on Digital Labor Platforms: A Scoping Review. In Companion Publication of the 2023 Conference on Computer Supported Cooperative Work and Social Computing. ACM.
5. Bobur Q. Raqamli ta'lim tizimidagi axborot oqimlarini qayta ishlash va tizimli tahlil qilish //Zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirish va unga qaratilgan kreativ g'oyalar, takliflar va yechimlar. – 2025. – T. 8. – №. 80. – C. 337-339.
6. Bahodirovich RA Raqamli ta'limda kiberxavfsizlik madaniyatini shakllantirishning pedagogik strategiyalari //Shokh kutubxonasi. – 2025 yil.
7. Pardayeva G. A., Ashirov M. B. An optimized system model and software tool for passenger transportation management //Universal journal of academic and multidisciplinary research. – 2026. – T. 4. – №. 32. – C. 123-126.
8. Pardayeva G. P. The role of science in modern society //Экономика и социум. – 2020. – №. 6 (73). – C. 208-210.
9. Berdiev G. et al. CNN-Based Image System for Automated Agricultural Crop Condition Monitoring //Academia Open. – 2026. – T. 11. – №. 1. – C. 10.21070/acopen.11.2026.13423-10.21070/acopen.11.2026.13423.
10. Rashidovich BG, Ugli NBU, Ugli NBB AI dan foydalanib, piyodalar o'tish joylarida to'xtash yoki yurishda davom etish haqida real vaqt rejimida maslahat bera oladigan murakkab qaror qabul qilish tizimini yaratmoqda //Universum: texnik fanlar. – 2026. – T. 6. – №. 1 (142). – S. 50-54.

11. Ugli NBU, Baxtiyorovna NS Rivojlangan biometrik avtentikatsiya tizimlari: algoritmik modellar, xavfsizlik tahdidlari va multimodal baholash doiralarini chuqur o'rganish //Universum: texnik fanlar. – 2026. – T. 6. – № 1 (142). – 64-68-betlar.